

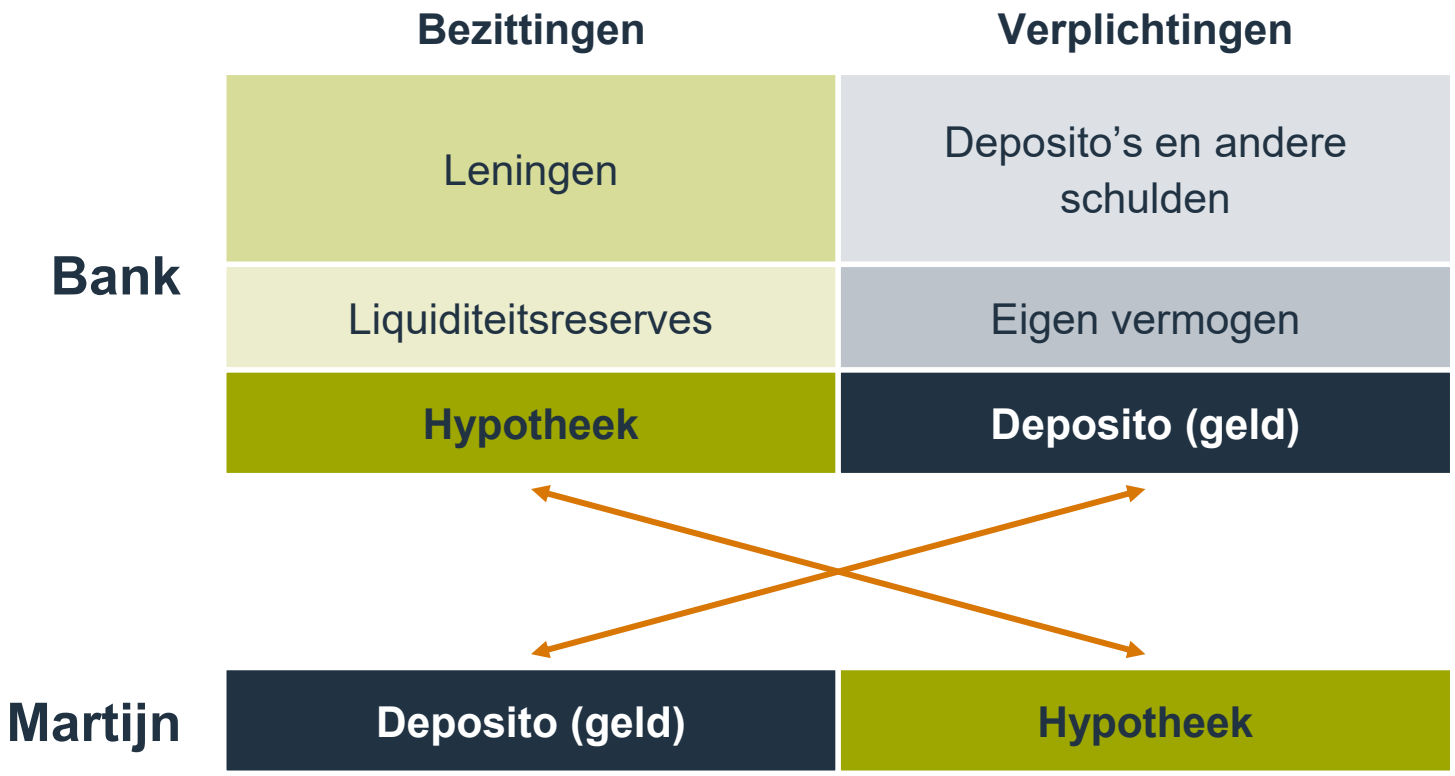
m.j.vdlinden@hhs.nl

HET GELDSTELSEL: BASIS, PROBLEMEN, ONTWIKKELINGEN

Dr. Martijn (Jeroen) van der Linden
Lector New Finance
WEAll, 30 oktober 2026

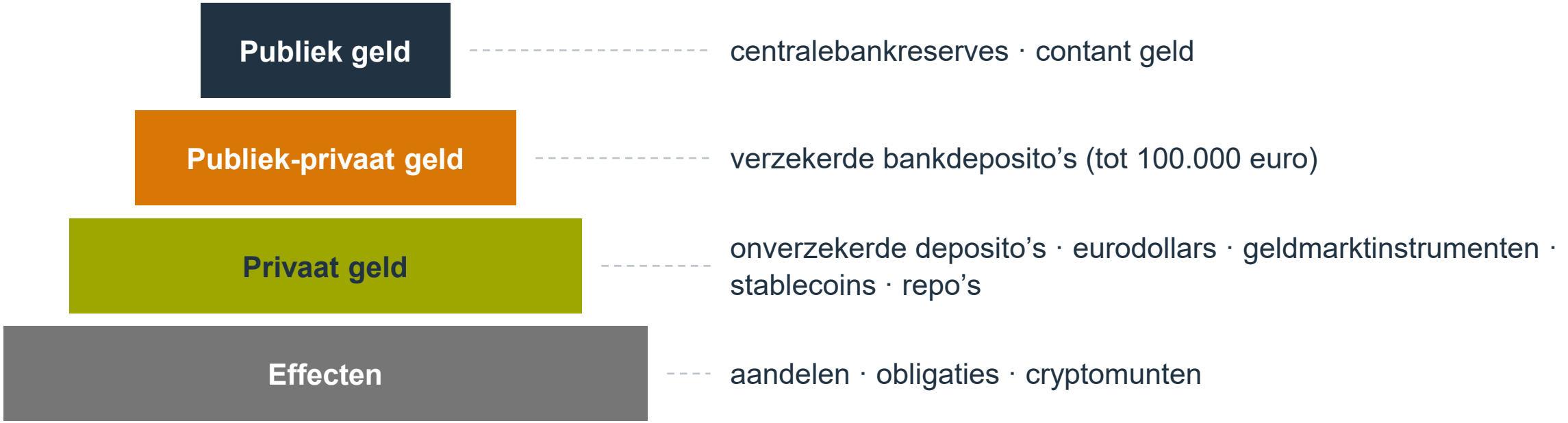
THE HAGUE
UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

Banken zijn geldscheppende instellingen

THE HAGUE
UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

De hiërarchie van geld

"Singleness of money": alle vormen van geld zijn 1:1 inwisselbaar voor elkaar (par).

THE HAGUE
UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

Problemen hiërarchisch geldstelsel

Steeds nieuwe private geldvormen (monetaire ‘innovaties’) die par beloven

Crisis

Publieke instellingen besluiten of de geldvorm wordt gered – en daarmee onderdeel van het stelsel wordt

Elasticity of law (Pistor 2013)

Ondermijnt vertrouwen in instituties

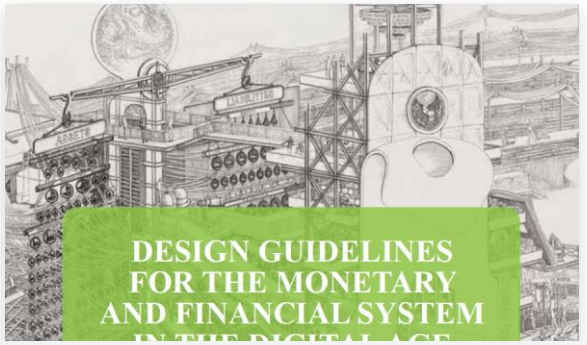
THE HAGUE
UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

Terugkerende crises

1929 Grote Depressie

1973 Bankcrises keren terug

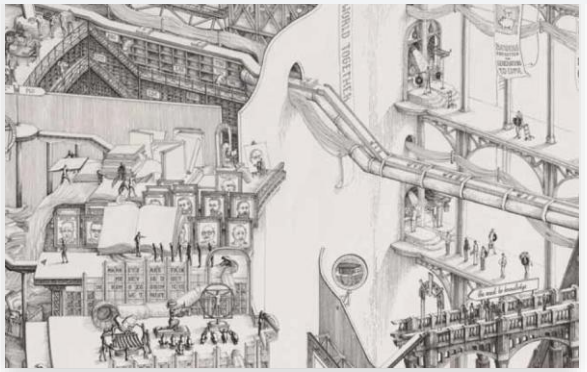

"Singleness of money" wordt getest: vormen van geld zijn niet langer per definitie 1:1 inwisselbaar.

2008 Wereldwijde financiële crisis

2023 SVB en Credit Suisse

THE HAGUE UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Problemen private geldschepping

1	**Terugkerende crises**	(monetaire ‘innovaties’) die par beloven → crisis → publieke instellingen besluiten of de geldvorm wordt gered en daarmee onderdeel van het stelsel wordt • elasticity of law (Pistor 2013) • ondermijnt vertrouwen in instituties
2	**Misallocatie van bancaire geldschepping**	Sinds 1980 gaat steeds meer naar bestaand vastgoed en financiële instellingen, en relatief minder naar productieve (duurzame) bedrijven.
3	**Centrale rol van kredietwaardigheid**	Wie rijk is, leent voordelig; wie arm is, heeft geen toegang.

De financiële crisis oplossen (2008–2015)

De Larosière Group (2009)

Problemen:

- buitensporige hefbomen
- ondoorzichtige securitisatie
- risico's verbonden aan schaduwbankieren
- een gefragmenteerd toezichtkader in de EU

Oplossing:

"repair is necessary and urgent"

Burgers zijn ontevreden over de gekozen weg en starten bewegingen voor de structurele hervorming van geld en bankieren:

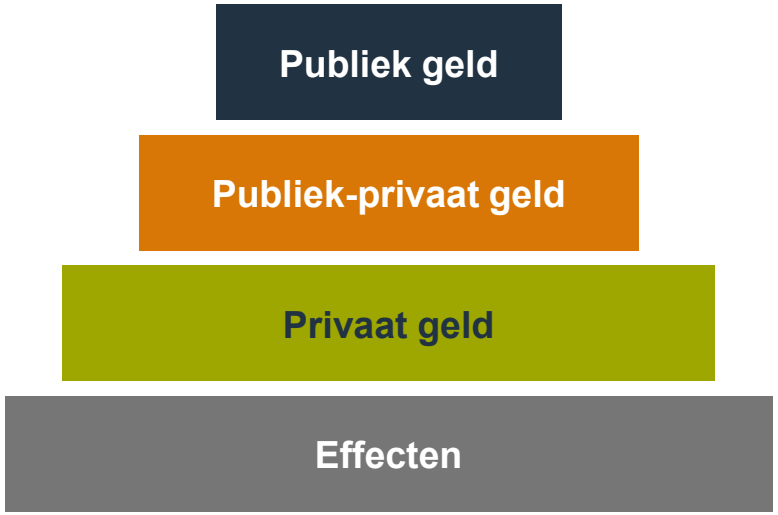
- **2010** **Positive Money** in het VK
- **2011** **Monetäre Modernisierung** in Zwitserland
- **2012** **Ons Geld** in Nederland
- **2012** **Monetative** in Duitsland

enz.

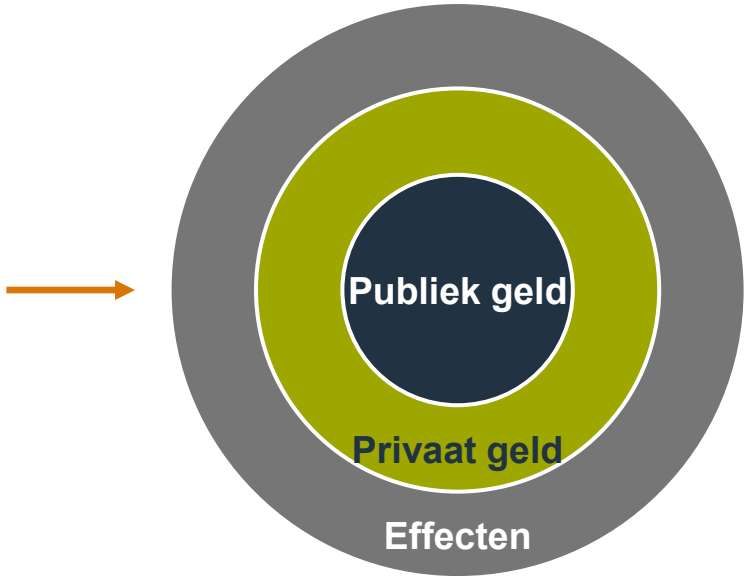
THE HAGUE UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Structurele hervorming van geld en bankieren

Vandaag

Toekomst

Wat verandert

Een publiek geldstelsel waar iedereen toegang toe heeft.

Private financiële intermediatie (zonder par, zonder vangnetten), op markten.

Splitsing van publiek en privaat.

THE HAGUE
UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

Een veilig alternatief (2016–2019)

Hervormers gaan digitaal publiek geld bepleiten als alternatief voor bankgeld

Onderzoekers van centrale banken gaan publiceren over central bank digital currencies (CBDC's)

- Teruglopend gebruik van contant geld
- Opkomst van nieuwe private cryptomunten

Van alle eurolanden wordt alleen in Nederland het geldstelsel in de politieke arena besproken:

- Burgerinitiatief Ons Geld haalt 110.000 handtekeningen
- Samenwerking met Stichting Full Reserve
- Debat in het parlement
  - Onderzoek door de WRR naar het geldstelsel
  - Unanieme stemming

Burgerinitiatief «Ons Geld»

MOTIE VAN HET LID KOOLMEES C.S.
Voorgesteld 16 maart 2016

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de barrières voor toetreding tot de bankensector hoog zijn, waardoor toetreding voor kleine, innovatieve instellingen lastig is;

constaterende dat een initiatief tot het oprichten van een «full reserve» depositobank met een zeer laag kredietrisico niet van de grond komt, mede door de huidige vormgeving van de vergunningseisen;

overwegende dat we Nederlanders de keuze willen geven om ook te kunnen sparen bij een instelling die het geld puur digitaal voor hen bewaart;

verzoekt de regering, te onderzoeken hoe de huidige wetgeving voor vergunningverlening moet worden aangepast om een depositobank mogelijk te maken,

en gaat over tot de orde van de dag.

Koolmees
Nijboer
Merkies

THE HAGUE
UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

WRR-rapport (april 2019)

Twee problemen:

1. Ongecontroleerde groei van geld en schuld
2. Publiek-private disbalans

Structurele verandering te riskant: *“geen experimenten”*

Maar “een veilig alternatief” is nodig: een CBDC of een depositobank

THE HAGUE
UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

Juni 2019: de Nederlandse overheid zegt zich niet actief te gaan inzetten voor een veilig alternatief, maar wacht op de Europese CBDC …

Tech

ECB bezorgd over Facebook Libra: 'We moeten snel schakelen'

07 juli 2019 14:12
Aangepast: 1 uur 37 minuten geleden

Cryptocurrencies + Add to myFT

Central bank plans to create digital currencies receive backing

Market may evolve 'sooner than we think' says Agustín Carstens

Why China's Rushing to Mint Its Own Digital Currency

Bloomberg News
September 10, 2019, 11:00 PM GMT+2

FINTECH SEPTEMBER 13, 2019 / 8:29 AM / 12 DAYS AGO

France, Germany blast Facebook's Libra, back public cryptocurrency

THE HAGUE
UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

Geleidelijke consensus rond een conservatieve digitale euro (2019–...)

1. CBDC gaat binnen centrale banken van onderzoekers naar bestuurders
2. Doelen worden vernauwd: enkel een betaalmiddel
3. In toenemende mate worden soevereiniteit en strategische autonomie als reden genoemd
4. Tegenlobby: (extreem)rechts en goed gecoördineerde banken

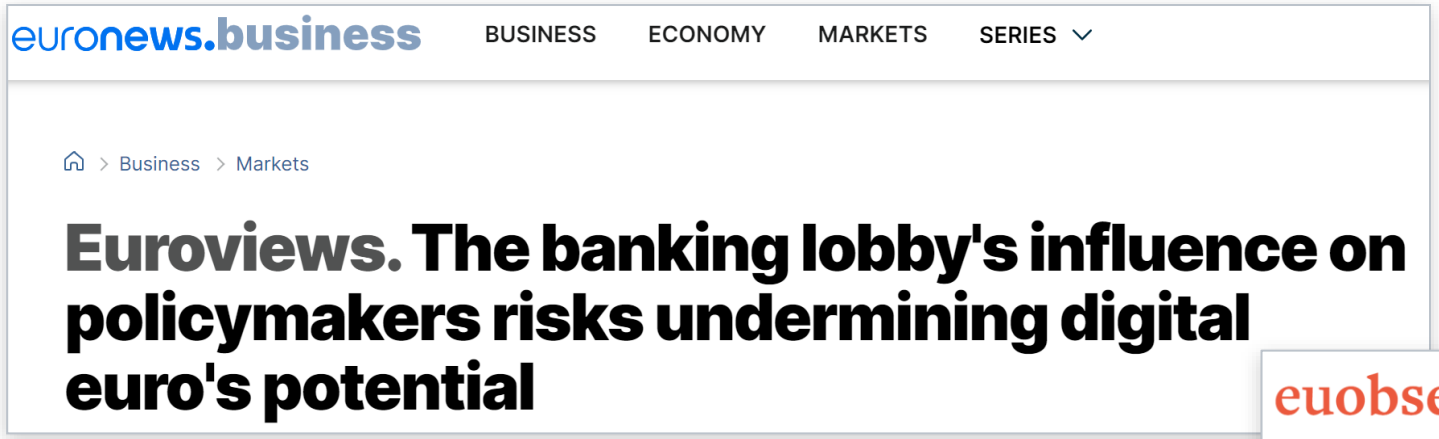
“attractive but not too successful”

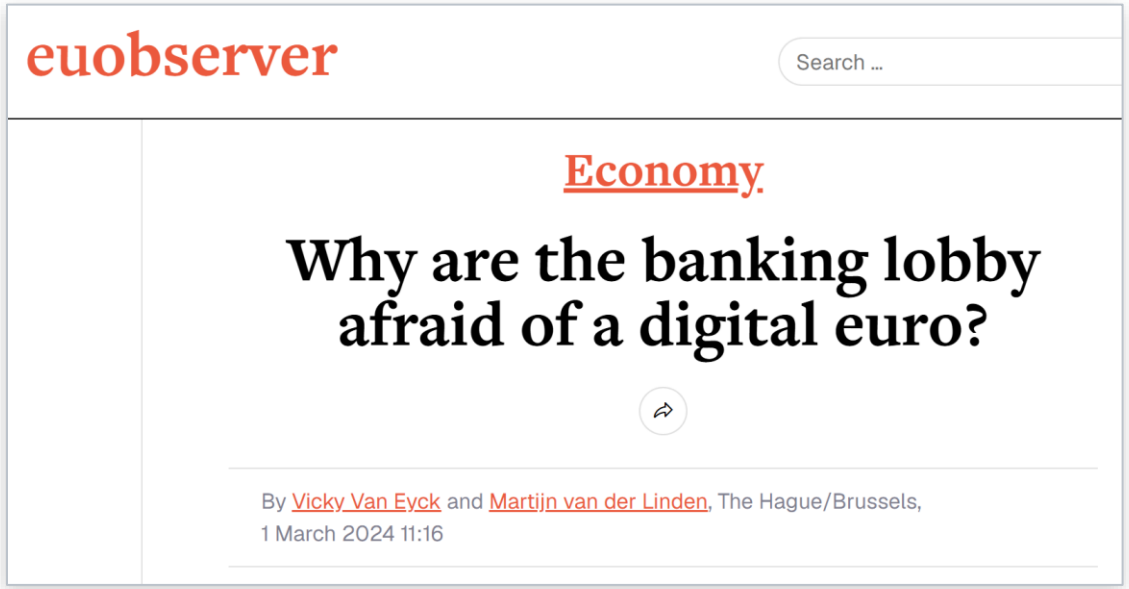
Panetta (2021)

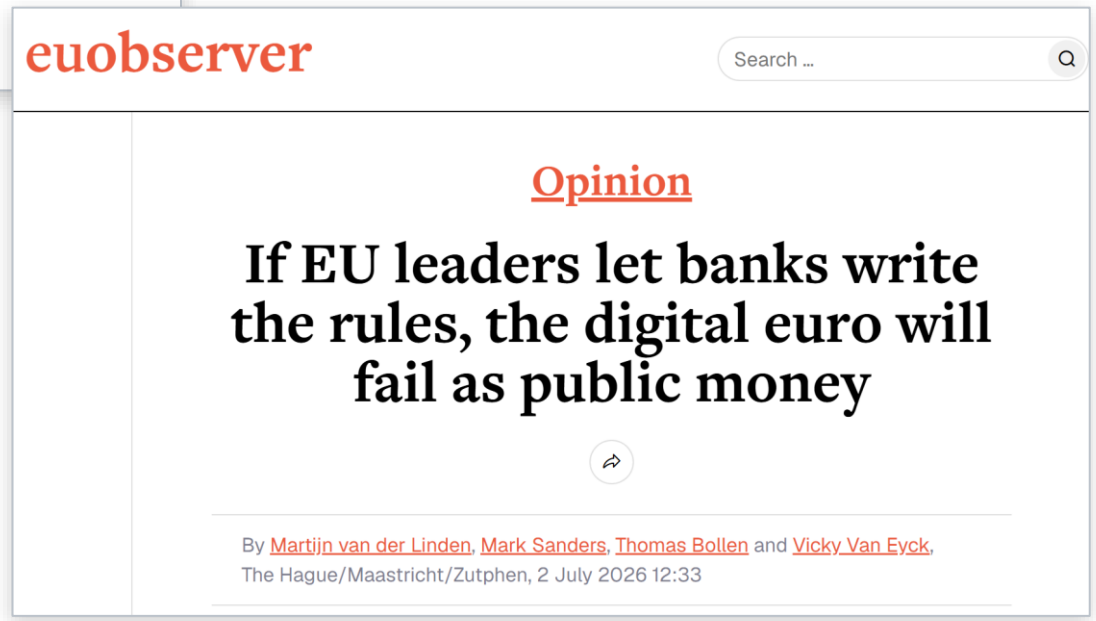
THE HAGUE UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Demonstratie tegen de digitale euro, voorafgaand aan een commissiedebat, 23 november 2022
© Bart Maat / ANP

THE HAGUE
UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

Waar zijn we nu?

Doelen zijn vernauwd; dit heeft geleid tot twee groepen:

De digitale euro is ‘een oplossing op zoek naar een probleem.’

Een ongelimiteerde digitale euro is nodig.

In de politiek: consensus rond een conservatieve digitale euro

- Beperkte toegang, limieten, complex ontwerp
- Via banken

THE HAGUE
UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

Conclusie

1. De ‘banking repair’-agenda is nog steeds dominant.
2. Innovatie wordt aan de markt overgelaten; daar worden miljarden verdiend.
3. De digitale euro is een publiek innovatie, maar zeer beperkt.
4. Indien een conservatieve digitale euro is geïmplementeerd en goed functioneert, kan die wel de deur openen naar hervorming (mits politiek en burgers druk uitoefenen).

THE HAGUE
UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

m.j.vdlinden@hhs.nl

BEDANKT! VRAGEN?

Dr. Martijn (Jeroen) van der Linden
Lector New Finance
30 oktober 2026

THE HAGUE
UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES